

Tadeusz Reroń

"Teologia i życie", red. M. Duda, S. Jasionek, Częstochowa 1994 :
[recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 2/2, 125-127

1994

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Należy wyrazić wielką wdzięczność ks. infułatowi Wacławowi Szetelnickiemu za zrealizowanie inicjatywy ks. Henryka kard. Gulbinowicza, metropolity wrocławskiego i życzyć, aby spod Jego ręki wyszły dalsze prace naukowe z zakresu dziejów Kościoła śląskiego.

ks. Józef Mandziuk

Teologia i życie, pr. zb. pod red. M. Dudy, S. Jasionka, Częstochowskie Wydawnictwo Archidiecezjalne „Regina Poloniae”, Częstochowa 1994, ss. 519.

W świecie nauki istnieje zwyczaj wydawania Ksiąg Pamiątkowych poświęconych zasłużonym profesorom. Do takich znanych i zasłużonych profesorów dla Kościoła, zwłaszcza w Polsce, należy niewątpliwie ks. prof. dr hab. Jan Kowalski. Jemu to właśnie została ostatnio poświęcona Księga pt. *Teologia i życie* wydana z okazji jego jubileuszu 40-lecia kapłaństwa i 35-lecia pracy naukowej. Jubileusz ten stał się okazją do spłacenia długu wdzięczności wobec Dostojnego Jubilata przez tych, którym od lat służy swoją mądrością i dobrocią. Wśród nich należy wymienić środowiska kościelne Krakowa, Wrocławia, Częstochowy, Stadnik oraz wiele wspólnot zakonnych, a także ludzi świeckich, szczególnie nauczycieli i wychowawców.

Na całość Księgi Pamiątkowej poprzedzonej słowem wstępnym księży kardynałów F. Macharskiego i H. Gulbinowicza, a także ks. arcybiskupa S. Nowaka, podkreślających zasługi ks. Jubilata i wyrażających wdzięczność za jego wkład naukowo-dydaktyczny w życiu lokalnych Kościołów, składają się dwie części: pierwsza – „Życ i działać w Chrystusie dla Boga, Kościoła i ludzi” oraz druga – „Refleksje teologiczno-pastoralne”.

Część pierwsza jest świadectwem wdzięczności oraz podkreśleniem walorów osoby i dzieła życia Księdza Profesora. Przygotowana została ona przez przyjaciół oraz uczniów Księdza Jubilata, do których należą między innymi ks. prof. Stanisław Grzybek, ks. prof. Adam Kubiś, ks. prof. Ignacy Dec, ks. Marian Duda. Jej treść stanowią artykuły omawiające zaangażowanie Księdza Profesora Kowalskiego na terenie archidiecezji częstochowskiej („Miłośnik Kościoła Diecezjalnego”), działalność naukowo-dydaktyczną na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, na Papieskim Fakultecie Teologicznym we Wrocławiu, a także w Wyższym Seminarium Misyjnym Księży Najświętszego Serca Jezusowego w Stadnikach. Nie sposób pominąć wkładu Księdza Jubilata w nauczanie i wychowanie alumnów przygotowujących się do kapłaństwa. Toteż i tej stronie życia poświęcony jest jeden z artykułów książki („Profesor, pedagog, wychowawca nowych pokoleń kapłanów”). O szerokich zainteresowaniach teologiczno-moralnych dostojnego Jubilata świadczy fakt imponującej bibliografii prac drukowanych (ponad dwieście prac). Są to artykuły umieszczane w różnych książkach i czasopismach teologicznych, wybory

tekstów, redakcje książek, sprawozdania i recenzje. 35 lat pracy naukowej zaowocowało także powstaniem licznych prac naukowych (magisterskich, licencjackich i doktorskich) napisanych pod kierunkiem Księdza Profesora Jana Kowalskiego. Po zapoznaniu się z nimi widać, że Ksiądz Profesor nie boi się podejmować problemów trudnych. Młodzi teologowie, którzy pod jego kierunkiem przygotowują swoje prace naukowe i wprawiają się w arkana naukowej i dydaktycznej twórczości teologicznej pozostaną trwałym owocem życiowego dzieła Księdza Jubilata. Godne zauważenia jest także Jego długoletnie zaangażowanie w Wydawnictwie Archidiecezjalnym „Regina Poloniae” na stanowisku Dyrektora. Dzięki autentycznej trosce możliwe stało się powstanie takiego wydawnictwa, jego rozwój i znaczny dorobek wydawniczy. Mówi o tym artykuł pt. „Apostolstwo przez słowo drukowane”. Tytuł części pierwszej: „Życ i działać w Chrystusie dla Boga, Kościoła i ludzi” dobrze oddaje postawę religijno-moralną, którą odznacza się Ksiądz Profesor, jak też Jego poświęcenie dla Kościoła i ludzi.

Podobnie jak w części poprzedniej, tak i w drugiej swoje artykuły zamieścili przyjaciele i uczniowie Księdza Profesora Jana Kowalskiego. Są to refleksje teologiczno-pastoralne, które ubogacają polską myśl teologiczną oraz codzienną praktykę duszpasterską kapłanów. Zapoznać się tu można z najbardziej aktualnymi problemami, którymi żyje Kościół współczesny (A. Marcol, „Główne idee w Encyklice *Veritatis splendor*”, J. Krucina, „Odmiany teraźniejszości wyzwaniem nowej ewangelizacji”, I. Dec, „Człowiek jako podmiot wychowania – ethos nauczyciela”, J. Nagórny, „Technicyzacja ludzkiej prokreacji”, S. Urbański, „Postawy, cechy i wypaczenia współczesnej duchowości chrześcijańskiej”, M. Duda, „Parafia w nauczaniu nauczaniu Ojca św. Jana Pawła II”, T. Reroń, „Ukazywać najwyższy cel ludzkiego życia. Kościół i mass media”). Znaleźć tu można także interesujące artykuły z teologii biblijnej (D. Nowak, „Terminologia i pojęcie grzechu w Apokalipsie”, S. Grzybek, „Obraz człowieka w Starym Testamencie”), moralnej (J. Prysmont, „Nawrócenie drogą do życia z wiary”, M. Chłopowiec, „Modlitwa dziecka w rodzinie i jej psychiczne uwarunkowania”, T. Jelonek, „Ewangeliczna rozmowa Jezusa z młodzieńcem jako kanwa dla ukazania problematyki moralnej”), a także z historii teologii moralnej i Kościoła (A. Młotek, „Zarys dziejów teologii moralnej na Wydziale Teologicznym we Wrocławiu”, E. Janiak, „Teologia moralna we Wrocławiu po II wojnie światowej”, J. Związek, „Apel biskupa Teodora Kubiny do katolików Częstochowy w sprawie pomocy dla ludności stolicy wypędzonej po Powstaniu Warszawskim”). Dostrzec należy także szerokie kontakty zagraniczne Księdza Jubilata. Dowodem tego jest m. in. zamieszczony artykuł zaprzyjaźnionego z Księdzem Profesorem Rene Coste pt. „Jeśli chcesz pokoju, wyjdź naprzeciw ubogim!”

Czytając Księgę Pamiątkową przekonać się można, że teologia uprawiana przez Księdza Jubilata jest związana z życiem, a Ksiądz Profesor Kowalski jest nie tylko teoretykiem, ale – jak to wynika z wykazu publikacji i tematyki pisanych pod jego kierunkiem prac naukowych – ma nachylenie duszpasterskie. Jeśli uważa się, że warunkiem dobrego uprawiania teologii moralnej jest właściwe oparcie się na Objawieniu i Tradycji, to Ksiądz Profesor J. Kowalski robi to umiejętnie. Posługuje

się przy tym pogłębioną znajomością przeszłości tej dyscypliny i poszczególnych jej problemów przez nią poruszanych. Ma przy tym dobre wyczucie znaków czasu. Stąd podejmowane przez niego aktualne problemy. Próbuje on je rozwiązać korzystając także z dorobku nauk humanistycznych w szerokim tego słowa znaczeniu, dzięki czemu jest on chętnie czytany i ceniony. Jego postawa cieszy się uznaniem i owocuje szerokim gronem przyjaciół.

Książka, która ukazała się na półkach księgarskich, jest godna odnotowania. Ukazuje ona z jednej strony postać, wkład dydaktyczny oraz cenny dorobek naukowy połączony z umiłowaniem Kościoła jednego z najbardziej znanych polskich teologów moralistów, a z drugiej – zawiera szereg aktualnych zagadnień teologicznych, z którymi powinien zapoznać się teolog, zwłaszcza specjalista z zakresu teologii moralnej.

ks. Tadeusz Reroń

Alexandre G a n o c z y, *Aus seiner Fülle haben wir alle empfangen. Grundriss der Gnadenlehre*, Patmos, Düsseldorf 1989, ss. 376.

Mówienie o łasce Bożej dzisiaj nie jest łatwe, tym bardziej, że w dzisiejszej teologii temat ten wydaje się być traktowany drugorzędnie i znajduje swoje miejsce częściowo w antropologii, częściowo w soteriologii, czy też w teologii duchowości. Stąd istnieje wyraźna konieczność zinterpretowania na nowo klasycznego traktatu *De gratia* i wyrażenia go w języku zrozumiałym dla współczesnego człowieka. Tym bardziej, że pojęcie „łaski” należy nie tylko do pierwotnego pojęcia wielu religii świata, lecz stanowi konstytutywną i istotną rzeczywistość dla wiary chrześcijańskiej, ponieważ łaska ukazała się w Jezusie Chrystusie. Dlatego też praca A. Ganoczy, jako wkład w nową hermeneutykę łaski, posiada szczególne znaczenie i wagę.

Autor dzieli całość na trzy części według swojej charakterystycznej metody (*responsorische Dogmatik*). W części pierwszej omawia biblijne Objawienie dotyczące łaski (*Die biblische Offenbarung*). Bardzo wnikliwie analizuje wszystkie pojęcia wyrażające ideę łaski w Starym Testamencie, literaturze intertestamentalnej i w Nowym Testamencie. W drugiej części ukazuje temat w jego rozwoju patrystycznym i teologicznym (*Die theologische und lehrantliche Tradition*). W chronologicznym porządku przedstawia naukę o łasce u Wschodnich Ojców Kościoła, u Zachodnich Ojców i teologów oraz w nauczaniu Magisterium zachodniej starożytności chrześcijańskiej, a następnie średniowieczną naukę *De gratia*, aż do czasów nowożytnych i współczesnych.

Trzecia część jest poświęcona systematycznym rozważaniom (*Systematische Gnadenlehre*), które ujmują temat we współczesnym horyzoncie pytań. W tej ostatniej części Ganoczy formułuje swoją obejmującą wszystko tezę: „Łaska jest wolnym, niezasłużonym samoudzielaniem się Trójjedynego Boga w Jezusie Chrystusie przez Ducha Świętego. Pomimo grzechu człowieka i jego oddalenia od